

себе всі або, принаймні, більшу частину окремих множин. Іноді окремі результати, які не відносяться до кінцевої предметної області дослідника, доводиться відкидати.

Незважаючи на те, що студенти в ході науково-дослідної роботи можуть вести нецілеспрямований пошук, проте вони, найчастіше інтуїтивно, можуть залишатися в рамках якоїсь цілком певної предметної області і, як правило, майже повністю її охоплювати. Проблема ставиться щодо предметної області. Відкриття й аналіз нової предметної області завжди буде найважливішою проблематикою науки. Традиційно вважається, що предмет – явище дійсності, на яке направлено пізнання. Розділити проблему і предмет складно: предмет завжди породжує проблему й характеризує проблемний характер людського буття, а проблема обумовлює пошук і визначення предметної області.

Таким чином, дослідник повинен з самого початку визначитися: на якому предметному полі він має намір працювати, і для ефективної роботи в подальшому не виходити за його межі.

Перелік посилань

1. Лежнева О.І. До питання екологічної освіти для сталого розвитку. Сучасні аспекти організаційно-методичного забезпечення екологічної складової підготовки фахівців: Матеріали III Всеукр. наук.-метод. конф. (Харків, 2018). Харків, 2018. С. 42-44

МЕТОДОЛОГІЯ ЕКОЛОГІЧНО СПРИЯТЛИВОГО СОЦІАЛЬНОГО ОТОЧЕННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Пляцук Л.Д., д.т.н, проф., Аблієва І.Ю., к.т.н. ст. викл.,
Сумський державний університет, м. Суми
i.ableyeva@ecolog.sumdu.edu.ua*

Сталий розвиток суспільства є частиною стратегії виживання людства. Такі міжнародні декларації та ініціативи як Ініціатива сталого розвитку вищої освіти, Принципи відповідальної управлінської освіти щодо сталого розвитку та вищої освіти вже активно впроваджуються у країнах західної Європи. Роль університетів у забезпеченні сталості особливо підкреслювалася під час десятиліття освіти ЮНЕСКО для сталого розвитку (2005-2014).

В Україні відчувається зростаюча тенденцію до переосмислення стратегій вищої освіти та організації діяльності у напрямку сталого розвитку. Стійкість розглядається не лише як складова освіти, досліджень та інновацій, а й як процес соціального навчання. Аспекти стійкої діяльності стали важливими визначальними факторами навіть для університетських рейтингів. Зокрема, очікується, що зелені університети як інституції сприятимуть сталому розвитку.

Як правило, державні університети, більше залучаються до реалізації стратегії сталого розвитку як частини державної політики.

Вища освіта відіграє найважливішу роль у створенні моделей для наслідування. Студенти повинні розуміти асоціації та зв'язки між навколишнім середовищем, економією енергії, екологією та економікою. Але студенти повинні мати можливість не тільки вивчати та застосовувати навчальні програми, поняття, методи застосування «зеленого» принципу у всіх функціональних сферах управління. Якщо вони розуміють існуючі проблеми, то можуть застосувати їх у діяльності тих організацій, де вони працюватимуть.

Сталий розвиток, підвищення якості життя, забезпечення національної безпеки можливі лише за умови ощадливого використання природних ресурсів, збереження природних екосистем, підтримки та поліпшення якості навколишнього середовища не тільки на рівні держави, а і дій конкретної людини. Тому важливо впроваджувати принципи сталого розвитку у освіту фахівців будь-якої спеціальності. Окрім безпосереднього навчання фахівців принципам сталого розвитку шляхом зміни навчальних планів і компетенцій, важливо здійснювати їх підготовку у сприятливому навчальному та соціальному середовищі. Прикладом такого середовища є Зелена бібліотека – міжнародний проект, що з 2018 р. реалізується у Сумському державному університеті.

Основна мета даного проекту сприяти Цілям сталого розвитку ООН (SDG 2030) та їх впровадженню у життя студентів всіх спеціальностей, а також всієї громади області. Реалізується це шляхом надання актуальної інформації щодо основних аспектів сталого розвитку, навчання принципам дружнього ставлення до навколишнього середовища та власного прикладу відповідального ставлення до довкілля.

Основними складовими частинами проекту «Зелена бібліотека» є наступні:

1. Раціональне споживання, сортування та утилізація відходів. У своїй діяльності СумДУ дотримується концепції «Zero Waste» («нульові відходи») та правила «5R». Останній принцип поєднує принципові аспекти стосовно відходів починаючи від зменшення обсягів споживання та утворення (Refuse, Reduce), і до повторного використання (Reuse), та переробки (Recycle, Rot). Навчальне (читальні зали, абонемент) та соціальне (кафе, холи, гігієнічні кімнати) середовище студента заохочує студентів дотримуватися цих принципів. Заохочується використання предметів побуту багаторазового вжитку. Непотрібні речі перетворюються на оригінальний декор приміщень бібліотеки та університетського кампусу.

В корпусах університету встановлено 35 контейнерів для збору та сортування відходів: паперу, паперових стаканчиків, ресурсоцінної сировини (пластик, скло, метал), кришечок, батарейок та змішаного сміття. Налагоджено партнерські відносини з ГО «Україна без сміття», «Батарейки, здавайтесь!», «Зелений птах» щодо переробки та утилізації цих відходів.

З метою зменшення використання паперу запроваджено електронний документообіг. Бібліотечні формуляри та читацький квиток є виключно електронними.

2. Популяризація екологічного способу життя та академічної культури. В рамках цього напрямку розроблено та поширено відкриті освітні ресурси, покликані популяризувати екологічний спосіб життя та академічну культуру. Серед них слід назвати такі:

– інформаційні буклети та закладки, у т.ч.: «Життя без сміття», «Життя в стилі Еко», «Навіщо здавати макулатуру. Друге життя використаного паперу», «Врятуємо світ від пластику! Корисне про ПЕТ пляшки!», «Задумайтесь над цими цифрами! Як довго розкладається сміття»;

– брошури з екологічного виховання: «Думай по-зеленому», «Життя у стилі Еко»;

– стенди «Зелений університет. Зелена бібліотека», «Бережи природу. Сортуй відходи» українською та англійською мовами.

З метою популяризації «Життя у стилі ЕКО» проводяться інтерактивні заходи, виставки та онлайн ігри Garbage Hero, еко-квести для студентів і учнівської молоді, що сприяє формуванню екологічної культури підлітків у ігровій формі. Всі інтерактивні заходи проводяться з використанням сучасного мультимедійного та звукового обладнання.

3. Участь в екологічних акціях. Студенти університету активно залучаються до всеукраїнських та місцевих екологічних акцій.

За час впровадження даного проекту виявлено позитивні зміни у розумінні соціально-екологічних проблем та принципів сталого розвитку серед студентів Сумського державного університету, що дозволяє рекомендувати дану методологію до впровадження у інших закладах вищої освіти. Запровадження подібної методології призведе до розвитку екологічного мислення серед студентів та до трансформації мислення в суспільстві. Студенти, які вийдуть з подібної системи навчання, будуть екологічно свідомою та активною частиною сучасного суспільства.

ОСОБЛИВСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ЕКОЛОГІЇ» МАГІСТРАМИ З СПЕЦІАЛЬНОСТІ 101 «ЕКОЛОГІЯ»

*Позднякова О.І., к. х. н., доц., Прокопенко Н.В., к.б.н., доц.,
Харківський національний автомобільно- дорожній університет,
м. Харків
olena.khadi@gmail.com*

Однією з особливостей наукового пізнання порівняно з повсякденним (буденним) є його організованість та використання цілого ряду методів дослідження. Під методом розуміють сукупність прийомів, способів, правил пізнавальної, теоретичної і практичної, перетворюючої діяльності людей